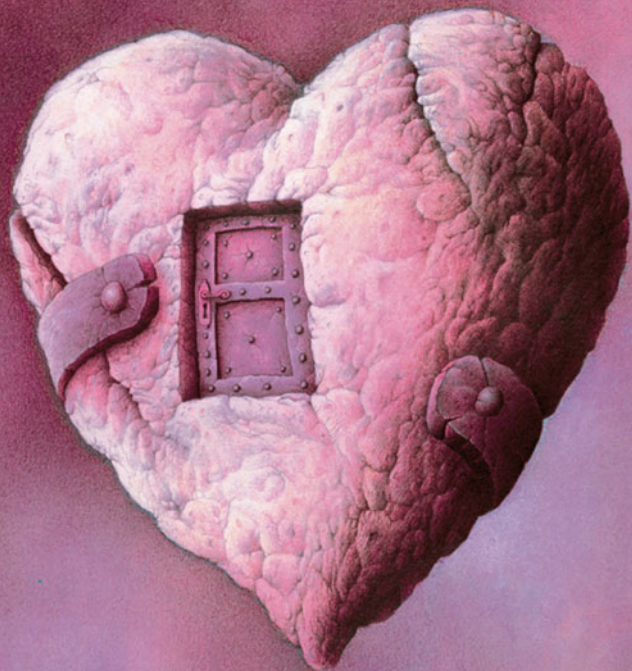

Škola naděje

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku
– kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

Rosemary Rawlinsová

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

Rosemary Rawlinsová

ŠKOLA NADĚJE

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku –
knihy o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Rawlins, Rosemary

[Learning by accident. Česky]

Škola naděje : příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku – kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce / Rosemary Rawlinsová ; z anglického originálu Learning by accident : a caregiver's true story of fear, family, and hope ... přeložily Klára Čížková a Maita Arnautová. -- Vydání 1.. -- Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017. -- (13. komnata duše ; svazek č. 16)

ISBN 978-80-7553-287-9 (pdf)

616.8-052 * 929 * 616.831-001 * 616-083 * 649.8 * 316.356.2 * (73)

- neurologičtí pacienti -- Spojené státy americké
- poranění mozku
- ošetrovatelská péče
- domácí péče
- rodinné vztahy
- autobiografické vzpomínky

616 - Patologie. Klinická medicína [14]

929 - Biografie [8]

Škola naděje

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku
– kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

Rosemary Rawlinsová

Rosemary Rawlinsová

ŠKOLA NADĚJE

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku –
kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © 2014 by Rosemary Rawlins

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017

Translation © Klára Čížková, Maita Arnautová, 2017

Cover illustration © Oldřich Jelen, 2017

Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-287-9 (pdf)

POZNÁMKA AUTORKY:

Tato kniha je mou zповědí.

Když jsem pečovala o svého muže, který se zotavoval z traumatického poranění mozku, každý mi říkal, že jsem silná a statečná. Ale byla jsem zbabělá lvice, která se chtěla otočit a utéci před hlasem šamana dunícím celou místností a oznamujícím, že můj život, jak jsem ho doposud znala, skončil.

Až jsem se jednoho dne zeptala sama sebe: Co je statečnost? A slabý hlásek (což by jistě nikdo nečekal, protože od statečnosti očekáváme velmi silný hlas) řekl: statečnost jednoduše znamená, že zkusíš udělat váhavý krok, a pak další, až se dáš na cestu kalužemi, hlubokými příkopy a blátem, dokud se nedostaneš na druhou stranu. A pak poběžíš...

Věnováno Hughovi za jeho každodenní životní lekce a za to,
že mi dal dvě neobyčejné dcery;

a mé matce, za to, že mě naučila, jak co nejlépe pečovat o druhé.

Touto knihou bych také ráda vyjádřila uznání všem pečujícím,
kteří neúnavně pracují, aby pomohli svým blízkým,
a přitom často ztrácejí nebo zcela mění svůj vlastní život.
Přeji vám, abyste našli v tomto nesobeckém jednání sílu a radost,
a aby vám pocit, že děláte správnou věc, přinesl mír v duši.

Strach nás může zlomit nebo přimět, abychom za to vzali –
v konečném důsledku je to na nás.

Když se všechno hroutí, začnou se otevírat dveře,
kterých jsme si nikdy předtím nevšimli. Je na nás,
abychom jimi prošli a zjistili, co za nimi najdeme.

Nikoli na cestě, kterou známe, ale na cestě,
na kterou nás vedl celý náš dosavadní život.

PŘEDMLUVA

Během své třicetileté lékařské praxe jsem měl mnohokrát v péči pacienty s těžkým poraněním mozku. Vždy to pro mne byla výzva. Když jsem léčil pacienta, o kterém se píše v této knize, pana Hughu Rawlinse, netušil jsem, jak realisticky a s jakou lidskostí budou jeho zážitky a zkušenosti jeho rodiny během uzdravování literárně zpracovány.

Lékaři a zdravotnický personál se často soustředí na vědeckou stránku péče o pacienta a zapomínají, jak těžce jeho zdravotní stav dopadá na rodinu a přátele. Tato kniha popisuje dojemným, ale autentickým způsobem následky vážného poranění mozku, se kterými se může pacient, jeho rodina a přátelé potýkat. Když jsem tuto knihu četl, měl jsem možnost lépe a novým způsobem pochopit, co pacienti a jejich rodiny během takové zdravotní krize prožívají.

Paní Rawlinsová prokázala celému zdravotnictví, a zejména lidem, kteří se léčí po poranění mozku, velkou službu tím, že vřelým způsobem a podrobně popsala celou cestu, kterou ušla ona i její manžel. Je pro mě ctí, že jsem byl požádán, abych napsal tuto předmluvu. Jsem velmi rád, že jsem se mohl jako lékař podílet na léčení pana Rawlinse.

*John D. Ward, M. D., MSHA,
zástupce ředitele,
Neurochirurgické centrum Harolda F. Younga*

PODĚKOVÁNÍ

Chci vyjádřit nejhlubší vděčnost a lásku Hughovi, Anně a Mary za to, že mi dovolili popsat jejich životy takovýmto osobním způsobem. Hughu, děkuji za tvoji lásku, která je pro mě bezpečným přístavem. Mary a Anno, vždy mi děláte radost. Nekonečně vás miluji!

Děkuji mámě a tátovi, chybíte mi každý den. Děkuji také svým bratrům a sestrám a jejich manželům a manželkám. Peg a Tonymu (za čtení a editování), Billovi a Cindy, Johnovi a Sue, Pat a Jimovi, a Mary a Danovi. Je pro mne požehnáním, že jste všichni součástí mého života. Děkuji, Liso Kronová, za tvá překrásná slova.

Zvláštní poděkování patří tchyni a tchánovi, Ritě a Hughovi Rawlinsovým, za to, že mne provázeli na každém kroku cesty, a za to, že mi umožnili napsat tuto knihu. Díky, Betty, Davide a Kristo O'Connelovi, za vaši pomoc, láskyplné dopisy a návštěvy.

Každá žena potřebuje skvělé kamarádky, a moje přítelkyně jsou ty nejlepší. Za rozhovory, společný smích a pláč, dlouhé procházky, dárky, jídlo, hudbu, návštěvy a skvělé masáže děkuji Terry Clevelandové, Patty Kingové, Peggy Thibodeauové, Elektře Liatosové, Nancy Tomlinsonové, Kelly Kingové, Celestě Youngové, Debbie Willisové, Kiki Nusbaumerové, Terry Littleové a Laře Meiliové. Nemohou slovy vyjádřit, jak moc vás mám ráda.

Děkuji Leane Elliottové, že zastavila u nehody a udržela Hughu při životě, dokud nepřijela lékařská pomoc. Díky Wray Eldridgovi, našemu statečnému svědkovi. Díky Edu Woodovi a devíti hasičům ze Stanice 15, kteří Hughu zachránili a rychle ho odvezli do nemocnice. Toho dne jste si vedli správně a nikdy na vás nezapomeneme.

Mé srdečné poděkování patří Dr. Johnovi Wardovi za jeho geniální chirurgické schopnosti a za to, že nám vždy říkal, že léčení

nekončí po třech měsících, šesti měsících ani po roce, ale stále pokračuje... Věřili jsme vám a to bylo důležité. Naše vděčnost patří též nemocnici Medical College of Virginia a všem tamním výjimečným sestřám a lékařům, zejména Dr. Jasonu Highsmithovi, Charlotte Gilmanové a Kathy McCurdyové. S láskou děkuji Barbaře Farleyové za to, že mi pomohla cítit se v nemocnici jako doma, a za úžasné obědy a večeře, které přinášela. Díky!

Děkuji Dr. Rogerovi Giordanovi, Nancy Foleyové, Penny Eissenbergové, Jennifer Floydové, Michaelle Justiceové a Cathy Satterfieldové za to, že nám zajistili následnou péči a terapii, za to, jak soucitně nám radili, a za jejich skvělé dovednosti.

Díky Dr. Jeffu Kreutzerovi za to, že nám pomohl vytvořit nový život. Život, který milujeme.

Díky Evonne, naší milované noční sestře.

Díky Jasonu Blakeovi za přátelství, odborné poradenství a atletický koučing.

S hlubokou vděčností děkuji kostelu Zjevení Páně, našemu duchovnímu domovu. Zvláštní poděkování patří reverendu Dr. Keithu Emersonovi, Dianě Stoneové (která nás navštěvovala každý den v nemocnici) a všem, kdo nám přinášeli jídlo, navštěvovali nás a modlili se za nás. Všechny modlitby jsme hluboce prociťovali.

Nejhlubší díky patří Leeovi a Barbaře Facettiovým za jejich spolehlivé přátelství, humor, za to, že nám pomáhali s daňovým přiznáním, vozili nás, kam bylo třeba, a pomohli Hughovi vrátit se do práce.

Díky členům cyklistického klubu: Kevinu Dintinovi, Jimu Eicherovi, Ricku Meilimu a Fredu Allynovi za pomoc s fyzickou terapií, práci na zahradě, řízení auta a inspirativní návštěvy. Díky ti, Donello Dintinová, za tvé přátelství.

Děkuji vám, Lee Pipere, za to, že jste se se mnou účastnil setkání Hughova týmu, a za všechny rady a povzbuzení.

Mnoho díky Liz a Kenu Westovým, jejichž právní expertiza nám hodně pomohla.

Nejhlubší díky patří Edovi a Margaret Martinovým za modlitby, pomoc a velkorysou duchovní podporu.

Díky Lawrence Liesfeldovi za pohostinnost a ochotu pomoci.

Díky Tomovi, Brettovi, Michelle, Dixie a všem úžasným Hughovým spolupracovníkům, kteří nám posílali dopisy a dárkové koše a navštěvovali nás během Hughova zotavování.

Děkuji Bambi a Harley Jonesovým – jste dvě nejskvělejší ženy, jaké znám. Díky za každodenní dary lásky, které jsme týden co týden nacházeli u svých dveří.

Mnoho díky patří mé široké irské rodině, klanu Healeyových a Flahertyových, zvláště sestřenicím a bratrancům: Jimu Flahertymu, Larrymu a Angele McNaughtonovým, Kiki Burpeeové, Peterovi McNaughtonovi a Richovi Flahertymu.

Díky Gregu a Celi Florencovým za přátelství a léčivý dar pláže – včetně všech těch jídel v restauraci U Flo!

Díky našim sousedům – Chris a Tomovi Dugginovým, Scottu a Therese Pelaisovým, Timovi a Jennifer Tablerovým a Bernadette za skvělá jídla, která jste nám posílali.

Zvláštní poděkování mé sestře Pat Watersové a mé neteři Emmě za návrh nádherné obálky mé knihy a Nancy Tomlinsonové za fotografii na obálku.

Mimořádné díky patří Janu Tarasovicovi. Bez vás, Jane, bych knihu nemohla vydat. Vaše počáteční odezva, pečlivá editace a neustálé povzbuzování mi pomohly sebrat síly a energii a utvrdily mě v přesvědčení, že to dokážu.

... díky mé spisovatelské skupině, Johnu Brunsovi, Donu Warnerovi, Davidu Thomasovi a Paulovi Brandtovi, za to, že neúnavně znovu a znovu pročítali pasáže textu, záložky a anotace a nikdy si nestěžovali na únavu.

Díky každému, kdo nám jakýmkoli způsobem pomohl. Jak říká Bambi Jonesová, „všichni jsme duchovně propojeni – všichni na této zemi“. Na vaši laskavost nikdy zapomeneme.

Hugh

13. dubna 2002

Je jasné jarní odpoledne. Hughova mysl se točí jako ráfky na kole, na kterém šlape poslední úsek dvacetikilometrové cesty. Touto cestou, vedoucí ze Springfieldu k silnici Nuckols Road, napravo k Shady Grove a do volné virginské krajiny a pak kolem Pouncy Tract k Rockvillské škole, jezdí už deset let. Příliš mnoho času v sedavém zaměstnání si v zimě vybralo svou daň, a tak se rozhodl, že získá zase formu. Snaží se jezdit co nejčastěji, aby se mohl připojit ke své oblíbené ranní cyklistické skupině, která pravidelně jezdí v neděli ráno. Rozhodl se, že se dostane během dvou týdnů do kondice, a tak má dobrou náladu. Usmívá se, a vítr mu ochlazuje obličej, když zvyšuje rychlost. Na sobě má cyklistický dres a cítí, že stres z pracovního týdne mizí stejně rychle jako pot na jeho tváři.

Najednou slyší, že se blíží auto. Než se stihne ohlédnout přes rameno, obě ruce mu vyletí z řídítek, nějaká síla mu trhne hlavou dozadu a kolo pod ním zmizí. Cítí, jak se mu uvolňují nohy ze třmenů a jeho tělo udeří do předního skla. To se roztříští na milion blyštivých korálek, které kolem něho skáčou jako sprcha meteorů. Hugh letí vzduchem přes střechu auta, vyhozen do výšky sleduje rozmazaný obraz země, oblohy, auta a vrcholků stromů. Nakonec uslyší křupnutí, po kterém následuje bolest ostrá jako nůž. Hugh naráží čelem na zem a jeho silná cyklistická helma praská. Svíjí se v šoku, roztažený na silnici, s kůží místy sedřenou do ruda jako po spálení. Zavře oči a opět je otevře. Do vědomí vstupují pouze jednoslovné myšlenky... tma... slunce... pálení... děvčata...

Mladá zdravotní sestra se vrací s manželem a synem z nákupu. Doprava vážne. Oba se vyklánějí z auta a vidí, že se na jednom místě shromažďuje dav.

„To musí být nehoda,“ říká manžel. „Počkám tady a ty dělej, co umíš nejlépe.“ Sestřička si odhrne dlouhé vlasy z tváře, sundá z nohou žabky a rozběhne se směrem ke skupině rozrušených lidí, postávajících kolem oběti nehody.

„Nehýbejte s ním,“ říká sestra dvěma mužům, jakmile se přiblíží. Cyklista má pod hlavou srolovaný ručník. „Volal někdo záchranku?“

„Myslím, že ano,“ odpovídá vysoký mladý muž roztřeseným hlasem.

„Jsem zdravotní sestra, zůstanu u něho,“ říká a kleká si. Ztěžka polkne, odpoutá se od hluku kolemjedoucích aut a rychle zhodnotí situaci. Muži teče z uší krev a nějaká podezřelá tekutina, zorničky má nepřírozeně rozšířené. Akutní poranění hlavy. Leží na silnici a kope do jejího tvrdého povrchu, jak se pokouší o chůzi, oči vytřeštěné nevyslovitelnou bolestí.

„Pomozte mi, pomozte,“ nařiká. Sestra klečí u něho a hmatem zkouší puls. Muž ucukne. „Nechte mě na pokoji!“ křičí. Sestřička vidí, že má na lokti otevřenou ránu.

„Stala se vám nehoda. Klidně ležte. Pomoc tu bude každou chvíli,“ říká tím nejklidnějším hlasem, jakého je schopna. Nakloní se přímo nad obličej muže a jejich pohledy se protnou ve slunečním světle.

„Už slyším hasičská auta. Jsou na cestě, vydržte.“ Nepříčetnost pohledu jeho modrých očí se téměř nedá vydržet. Jako by ty oči křičely a prosily ji, aby pochopila vzkaz, který jí chtějí předat. „Copak?“ ptá se. Muž otáčí hlavu na pravou stranu a opět vykřikne bolestí. Sestřička si všimne, že má na levé ruce zlatý svatební prsten, a okamžitě pochopí, že má ženu, kterou je potřeba informovat o jeho vážném poranění. Co když je právě v této chvíli

doma a zalévá květiny? Mají děti? Ve společném prožitku hrůzy z bolesti a neschopnosti komunikovat mu pevně sevře paži. Vidí, jak slunce odráží šok v jeho očích. „Jak se jmenujete?“ ptá se.

Muž znovu hluboce a bolestně zasténá, jako by ji neslyšel. „Zůstaňte v klidu,“ tiší ho. „Budete v pořádku.“ Tře mu paži pomalými dlouhými pohyby a snaží se zhluboka dýchat. Jako zdravotní sestra viděla v nemocnici zranění, ale nikdy nebyla svědkem syrové bolesti a čiré paniky na místě nehody. Ví, že z muže s každou vteřinou uniká život. Vidí, jak slábně, je stále unavenější, ale odhodlaný žít. „Zůstaňte se mnou,“ řekne hlasitěji, když muž zavře oči. Opět je otevře a v jejich modři se odráží barva oblohy.

Dvacetiletý policista, který se zoufale snaží řídit okolní dopravu a občas přijde zkontrolovat zraněného, má v očích slzy. Tetonou paží směřuje skupinku přihlížejících ke straně vozovky, aby obecnostvo paralyzovaných šeptajících si svědků vytvořilo zeď kolem celé scény.

Pronikavá siréna zní stále hlasitěji a pak zčistajasna ustane. Sestřička slyší, jak se s vrznutím otevírají dveře a blíží se spěšné kroky. Za pár sekund jsou tu záchranáři, a ona ustupuje, aby mohli dělat svou práci. Zraněný muž kleje a brání se v divokém výbuchu energie. Je třeba devíti hasičů, aby ho připoutali na nosítka.

Sestra nechává téci potlačené slzy, běží ke své dodávce a tam se zhroutí do náručí manžela. Zaboří tvář do jeho trička, aby neslyšela výkřiky cyklisty, kterého nakládají do sanitky. Kdo je ten muž? Jak ho teď může opustit a odjet? Když slyší hukl zápasu, jak se ostatní snaží najít nějaký průkaz totožnosti, odběhne od manžela směrem k autu, které narazilo do kola. Pod předním nárazníkem vidí zaklíněný zkroucený kus kovu. Hledá nějaké vodítko, nic nenajde, ale dál pátrá na dlažbě po peněžence nebo cyklistické brašně. Pár metrů od poškozeného auta vidí stát policistku mluvící se skupinkou lidí. Všimne si starší ženy, která se na ni podivně dívá, jako by se jí celá situace vůbec netýkala. Mladý muž, který mluví s policistkou, gestikuluje a neskrývaně pláče.

Najednou někdo na trávníku zvolá: „Tady!“ Záchranář rychle převezme mobilní telefon, vyhledá kontakty, najde kontakt „domů“ a zavolá do nejbližší úrazové nemocnice.

Zdravotní sestra cítí, jak jí někdo silně stiskl rameno. „Jedeme?“ ptá se její manžel. Položí si hlavu na jeho rameno. Před pár minutami byla s rodinou na veselém výletě. Teď má hlavu plnou otázek a výkřiků umírajícího muže.

Vracím se domů a u hlavního vchodu zápasím s přeplněnými taškami a klíči. V kuchyni zvoní telefon.

„Tady nemocnice Medical College of Virginia – znáte cyklistu, který jel dnes odpoledne po trase ze Springfieldu po silnici Nuckols Road?“ ptá se naléhavě hlas.

Na chvíli nemůžu ani promluvit.

„Haló! Jste tam?“

„Ano. To je asi můj manžel. Je v pořádku?“

„Není. Srazilo ho auto, a je to s ním vážné. Musíte přijet.“

„Jak vážné to je? Co se stalo?“

„Bylo by nejlepší, kdybyste co nejrychleji přijela.“

„Dobře.“ Zavěším, zírám na telefon a třesu se. V té nemocnici jsem nikdy nebyla. Víím, že je v centru města, ale dvě další nemocnice jsou blíž. Proč ho vezli zrovna tam? Instinktivně volám několika přátelům, kteří by mě tam mohli dovézt, ale ozývá se jen záznamník. Po třetím telefonátu zavěším. V tu chvíli mi telefon hlasitě zazvoní v ruce, až leknutím vyskočím.

„Haló, tady znovu nemocnice. Mohla byste nám říci jeho jméno? Nemá u sebe žádné doklady.“

„Hugh Rawlins, RAWLINS. Jak jste zjistili moje číslo?“

„Našli jsme vaše číslo v mobilu, který měl u sebe. Je diabetik? Asi bude potřebovat krevní transfuzi.“

Je to tedy Hugh. Doufala jsem, že se jedná o někoho jiného. Krevní transfuze?!

„Ne, diabetik není. Jak se k vám dostanu?“

Zapisuji si údaje, na minutu se zastavím a zhluboka se nadechnu.

Beru seznam našich telefonních čísel, popadnu klíče a běžím ke dveřím. „Prostě jeď, 64. východní, výjezd 74C, 74C,“ opakuji si v duchu. Na červené volám Hughovu kamarádovi. Ozve se

záznamník. „Kevine, tady Rosemary. Jsem na cestě do virginské nemocnice. Hugh měl nehodu a myslím, že je na tom zle. Nevím, jestli to sama zvládnou. Přijed' prosím,“ říkám zlomeným hlasem.

Doprava vážne. Nejraději bych vyskočila z auta a zbytek cesty běžela po svých. Pokračuji ve své litanii napjatým šepotem: „Doprava na Jedenáctou ulici. Doprava na Clay.“

Když dorazím na místo, zaparkuji, vyskočím z auta a běžím do ambulance, kde mi teprve dojde celá ta hrůza. Ochránka na chodbě mě předává policistce, která mi vysvětluje situaci. „Vašeho muže porazilo auto,“ říká tiše. „Je v kritickém stavu a budou ho operovat. Nyní ho rentgenují. Je mi to líto, ale potřebuji od vás nějaké informace. Řekněte mi jeho celé jméno a číslo, kam bychom vám mohli později zavolat.“

Když jí se sevřeným hrdlem odpovídám na otázku, vidím, že se k nám rychle blíží mladá žena v bílém plášti.

„Paní Rawlinsová?“ Přikývnu.

„Jmenuji se Karen. Jsem vám k dispozici. Je mi líto, co se stalo vašemu muži.“

Obě mě vedou do malé, úzké, bíle vymalované místnosti bez okna, kde je pouze několik židlí a krabička papírových kapesníků.

„Můžete mi přesně říci vaše jméno? A dále údaje o sociálním a zdravotním pojištění vašeho muže?“ ptá se.

Jako ve snách vyndám identifikační kartu a podám ji oběma ženám.

„Můžu ho vidět?“

„Jen na chvíli, než půjde na operaci.“ *Proč, když je to tak vážné a naléhavé, běží všechno jak ve zpomaleném filmu?*

Dívám se na policistku. „Kdo ho srazil? Je ta osoba také zraněná?“

„Ne, jen váš manžel. Teď už musím jít. Můžu vám později zavolat, kdybych potřebovala další informace?“ Přikývnu.

„Chtěla byste někomu zavolat?“ ptá se.

„Ne. Teď ne,“ říkám pomalu, jako bych chtěla zastavit čas. Moje mysl je prázdná, jako stěny této místnosti.

Přichází další žena a představuje se jako nemocniční kaplanka. „Je mi líto, co se stalo vašemu muži, paní Rawlinsová. Zdá se, že situace je velmi vážná. Jakého jste vyznání?“ říká klidným hlasem.

„Episkopálního.“

„Můžu vám nějak pomoci? Můžete svého muže vidět, ale musím vám říci, že utrpěl masivní poranění hlavy. Možná se budete chtít rozloučit. Připravte se prosím na nejhorší.“

„Ne, nechci se loučit.“

Karen mi podává kapesník. Mluví příjemným, laskavým hlasem, jako by byla členkou rodiny. „Víte o někom, kdo by sem mohl za vámi přijet? Měla byste mít někoho u sebe.“

„Ne,“ opakuji, „nechci se loučit.“

„Mám vám přinést něco k pití?“ ptá se a já jen zavrtím hlavou.

„Váš manžel utrpěl mnohočetná poranění. Ale nejdůležitější je poranění hlavy. Potřebuje operaci, a to co nejdříve. Uděláme vše, co je v našich silách. Pojdte se na něho podívat.“ Jemně mě vezme za ruku.

„Nemůžu tomu uvěřit,“ šeptám, zatímco mě vede po chodbě jako malé dítě. Hugh leží tiše na lehátku pod kuzelem ostrého světla. Kolem něho se pohybují lidé, ale já si neuvědomuji, co dělají. Vypadá, jako by byl mrtvý. *Nezemřel*, říkám si, *jenom spí*. Jdu k němu a pokládám mu ruku na hrud', jako bych pořád nechtěla uvěřit tomu, co vidím. Je opravdový. Leží na lehátku a čeká na operaci. Jsem v šoku. Skrz horké slzy vidím jeho postavu v barevném cyklistickém dresu. Před pár hodinami vyšel ze dveří. Řekli jsme si to nejobyčejnější ahoj, bez polibku, bez objetí.

Závan alkoholu mě vrací zpět do přítomnosti. Stále tomu nemohu uvěřit. Zvednu Hughovu ruku s odřenými a oteklými klouby. Má roztržené cyklistické kalhoty a nemá na sobě triko. Potůčky krve, které mu zasychají na svalnatých stehnech, tvoří tmavou krustu. Zírám na jeho obličej v bezvědomí a pak se k němu nakloním. „Prosím, neopouštěj mě, Hughu Rawlinsi, nevzdávej to,“ šeptám mu do ucha. „Nechci, abys odešel. Mary a Anna tě potřebují. Miluji tě.“ Ucítím, jak se mě někdo dotkl, a vzhlednu. Sestra soucitně kývne hlavou a odváží Hughu na operaci. Karen mi jemně naznačí, abych šla za ní.

Opět sedím v bílé místnosti naproti hale.

„Posaďte se,“ říká Karen. Z toho, co mi povídá, registruji pouze krátké fráze. „Poranění mozku... velmi vážné... dlouhá operace.“ Má mysl a srdce na sebe narážejí, jak se ve mně pere logika s hysterií.

„Paní Rawlinsová, máte někoho, komu byste mohla zavolat? Kdo za vámi může přijet?“

„Nevím. Děti jsou na oslavě. Nemám tu nikoho z rodiny. Hughovi rodiče jsou na Floridě a moji rodiče v New Yorku.“ Slzy mi tečou po tvářích. Setru je a utírám si ruce do džínů. „Všichni bratři a sestry žijí v jiných státech.“

„Máte tu přátele?“

„Ano, ale nejsou doma. Některým jsem už volala cestou do nemocnice. Budu v pořádku.“ Připadám si jako malý zmuchlaný sáček, na který dupe velká noha.

„Chvilku vás tu nechám. Budu hned tady venku,“ říká Karen a nechá mě, abych se o samotě vzpamatovala. Slyším, jak se venku s někým dohaduje.

Mysl mi bloudí zpět ke včerejšku. Říkám si, zda jsem mohla změnit běh věcí tím, že bych něco udělala jinak. Mohla jsem se zdržet doma a milovat se s ním, když projevil zájem. Znovu

prožívám každou sekundu, vybavuji si každé jeho slovo i pohled, jakým se na mě podíval den před tím, než se tohle stalo. *Přestaň*, říkám si. *Ted' už na tom nezáleží. Už se to stalo.* Vše mi ale znovu běží hlavou.

Včera večer jsme byli všichni čtyři doma. Slyšeli jsme s Hughem bouchnutí dveří, kobercem tlumené dusání po schodech a pak jsme uviděli Annu, jak se sklouznutím a málem pádem vrazila do haly, těsně následovaná svou sestrou. „Jak je možné, že dvě malé tanečnice dělají rámus jako stádo slonů?“ zašeptala jsem Hughovi, který se jenom usmál.

Anna k nám dorazila jako první, v úzké minisukni a vypasované halence, která perfektně seděla na její štíhlé postavě. Rychle nás políbila na tvář, dramaticky se otočila, otevřela hlavní dveře a s okázalou uhlazeností vykročila přes zelený trávník. Ohlédla se, široce se usmála, pohodila blondatými kudrnami a ještě jednou nám zamávala. „Máme velký problém,“ zašeptal mi Hugh. Mary poskakující na jedné noze, aby si upravila řemínek na botě, ji následovala se spěšným objetím. I když letěla, aby dohonila sestru, pohybovala se ve své vlající sukni s fialovými květy neobyčejně ladně. Dlouhé hnědé vlasy jí splývaly po zádech.

„Pozor na kluky!“ zavolal na ně napůl žertem Hugh.

„Jistě, tati,“ odpověděla Mary a obrátila nevinně oči v sloup.

„Holky nějak rychle rostou. Volá jim nějak moc kluků. Znáš některého z nich?“ zeptal se s vážným výrazem ve tváři, zatímco váhavě zavíral hlavní vchod.

„Znám toho, kterému se zdálo, že ho honíš s puškou. Myslím, že všichni moc dobře vědí, že jsi přepečlivý otec!“ říkám a sleduji úšklebek na Hughově tváři.

„Jsou to čtrnáctiletí kluci, miláčku. Jak by mohli být nebezpeční?“ krčím rameny.

Hugh zvedá obočí, jako by věděl své: „To by ses divila!“ říká a zírá do prázdného prostoru, odkud před chvílí za roh zajelo auto. „Je to rozhodně zvláštní pomyslení, když si představím, že jdou tančit,“ mumlá.

„Ale jdi ty. Pojdme se někam najíst. Nechce se mi vařit,“ šťouchám ho do boku.

V restauraci jsme si dali pití a povídali si.

„Máš o víkendů nějakou práci?“ zeptala jsem se.

„Ne, nic zvláštního,“ řekl Hugh a utřel si omáčku z koutků úst.

„Co budou dělat holky?“

„Několik přátel jim organizuje jako překvapení narozeninovou oslavu na bruslařském stadionu. Holky nic netuší, protože už slavily s námi. A určitě nebudou chtít, abychom u toho byli.“

Naše kolena se dotkla pod stolem.

„Máš nějaké nové klienty?“ zeptal se Hugh.

„Ano, dva. Analytika a obchodního manažera, který pracuje u Talbota. Nerada to říkám, ale už jsem z těch životopisů unavená. Je to jen spousta možností, jak říct jednu a tu samou věc.“

„Najmi si lidi, rozšiř klientelu, anebo se vrať na univerzitu. Vždycky sis ji přece chtěla dodělat,“ radí mi Hugh.

„Já nevím. Zabere to moc času a je to drahé. Kdy zase půjdete s Annou surfovat?“

„Doufám, že brzy. Potřebuji ale vestu, která mi padne,“ usmál se Hugh a poklepal si na břicho. Dopil Jacka Danielse a já jsem usrkávala červené víno. Přinesli nám salát a hamburger.

„Myslíš, že Mary taky půjde?“

„Půjde, když půjde Amanda. Jedna bez druhé nedají ani ránu. Je to divné, ale Mary se jí podobá víc než Anně. Lidi si myslí, že jsou dvojčata. Doufám ale, že to Mary zkusí. Je skvělá plavkyně.“

„Je to legrační, protože když jsem vzala děvčata do kina na Titanic, Anna byla vyděšená k smrti a zakrývala si oči. Mary byla v pohodě, a teď má najednou obavy z vody! Stěžovala si, že nenávidí medúzy a že není vidět na dno.“

„Ale chce přece ten nový surf,“ přerušil mne Hugh.

„To ano, a ví, že jí ho nekoupíš, dokud se na něm nenaučí jezdit.“

„Doufám, že půjde. Je to větší legrace, když jsou tam obě.“

Když jsme odcházeli z restaurace, Hugh mi gentlemansky přidržel dveře. Vždy mě dokázal okouzlit svými starosvětskými

způsoby. Po příchodu domů jsem zkontrolovala záznamník a odkopla boty. Když jsme si sedli na gauč, Hugh mne objal. „Alespoň chvíli sami,“ zašeptal a vsunul mi ruku pod tričko. Odtáhla jsem se, a tak mi alespoň položil ruku na bok.

„Promiň, lásko. Musím brzy vyzvednout holky. Na co se chceš dívat?“ zeptala jsem se.

„Na cokoli,“ řekl a políbil mě na krk. Okamžik nato už spal. Byla jsem sama ospalá, a tak jsem se vyvlékla z jeho objetí, potichu zavřela dveře a odjela pro děvčata.

„Nebyli tam žádní vysocí kluci, se kterými by se dalo tančit. Jediní dva měli s sebou přítelkyně. Ale i tak jsme tančili, ve skupinkách,“ hlásila Mary v potměšilém autě.

„Mami, podívej, nový tanec,“ řekla Anna a předvedla něco, co nás rozesmálo.

„Přestaň, snažím se řídit!“ smála jsem se.

„Až přijedeme domů, chci ti ukázat svatební závoj, který jsem našla na internetu. Je nádherný. Říká se mu mantila. Počkej, až ho uvidíš!“ slibovala Mary, která plánovala svatbu už od svých pěti let.

„Kolikátý už je to závoj? Nejméně desátý!“

„Ne, tohle je opravdu ten pravý,“ řekla rozhodně.

V sobotu brzy ráno šel Hugh posekat rodičům trávník u domu nedaleko našeho. Stará se něj, než se oba vrátí ze zimního pobytu na Floridě. Hodila jsem prádlo do pračky a slyšela, jak Mary volá: „Mami, můžeš koupit ten parfém, co používá Amandina máma? Skvěle voní!“ V kuchyni jsem si minutu četla noviny, zatímco dívky se připravovaly na bruslení. Z prvního patra ke mně doléhal zvuk sprchy, ale bylo slyšet, jak se děvčata dohadují ohledně oblečení a házejí na podlahu mokré ručníky a právě svlečené šaty.

Hugh se vrátil na oběd a rychle snědl sendvič.

„Jak to vypadá, tati?“ zeptala se ho Mary a ukazovala mu novou sukni.

„Vždycky vypadáš nádherně, zlato,“ odpověděl Hugh, aniž by se na ni podíval. Mary hlasitě zabrblala a vrátila se k velkému zrcadlu.

„Řekl jsem něco špatně?“

Zavrtěla jsem hlavou a pokrčila rameny. Hugh se odešel převléknout a vrátil se za mnou do kuchyně.

„Co chceš dnes večer dělat?“ zeptala jsem se.

„Co takhle ta kriminálka s Denzelem Washingtonem?“ odpověděl a přitom plnil láhev na vodu. „Pojedu se na chvíli projet. Vrátím se brzy, musím posekat trávník,“ dodal. Ve svém pestrobarevném cyklistickém dresu vypadal jako billboard na Times-square.

Utřela jsem drobky ze stolu, složila na sebe špinavé nádoby a zamířila ke dřezu. „Dobře, odvezu holky na bruslení, vyzvednu v půjčovně film a večer se uvidíme,“ řekla jsem a Hugh odešel do garáže pro kolo. „Ahoj!“ zavolal a než jsem mohla zareagovat, práskl za sebou dveřmi. S rukama až po loket v horkých mydlinách jsem přemýšlela, co mi brání, abych se zase vrátila do školy.

Když jsem vezla holky na bruslení, nic jsem jim neřekla, abych nezkazila překvapení. Místo toho jsem si v duchu plánovala, co musím nakoupit.

„Vyzvedneš nás v deset, mami?“ zeptala se Mary, když jsme zaparkovaly.

„A můžu tam alespoň na chvílku přijít?“

„Jestli chceš,“ řekla Anna váhavě. Vešly jsme společně do haly a já sledovala jejich rozzářené obličejy, když se rozlehl jekot kamarádů: „Překvapení!“ Dala jsem jim pusy a nechala je užívat si přátele, dort a dárky. Když jsem se vracela z nákupu s taškami plnými jídla, zazvonil telefon. Hlas ve sluchátku mi podtrhl nohy jedinou větou: „Znáte toho cyklistu?“

Znovu slyším jako ozvěnou tato slova, když sedím v nemocniční čekárně. Opřu se v křesle a zavírám oči. Černé Rorschachovy skvrny mi tančí pod víčky, a pak mě něco jemně vyruší. Někdo mě ovívá papírem. „Položte si na chvíli hlavu, paní Rawlinsová.“

Ano, toho cyklistu znám.

Poznámky lékaře

Na glasgowské stupnici hloubky bezvědomí byla u pacienta naměřena hodnota 6. Jeho vitální funkce byly stabilní a ihned po příjezdu na jednotku intenzivní péče byl připojen na ventilátor. Během vyšetření bylo zjištěno významné bilaterální krvácení z nosní dutiny. Střední část obličeje stabilní. Pacient měl odřeniny na zádech. Byl zrentgenován a bylo provedeno CT, které ukázalo kontuzi v pravém frontálním laloku, epidurální hematom v levém parietálním laloku, zlomeninu v pravé části lebky, zlomeninu zadní části spánkové kosti (poblíž ucha) na levé straně lebky, subarachnoidální krvácení, levostrannou parietální vpáčenou zlomeninu lebky, pneumocefalus a mírný středočárový přesun. Pacient utrpěl také kompresivní zlomeninu 12. hrudního obratle a pravostrannou zlomeninu orbitální stěny. Pacient dostal Dilantin a mannitol a ihned byl operován, aby byl odstraněn epidurální hematom.

„Paní Rawlinsová, neměla byste tu být sama. Musíte někomu zavolat, aby za vámi přijel,“ říká kaplanka, která sedí naproti mně s Karen. Karen má na jmenovce napsáno *koordinátor traumatu*.

Hugh bude v pořádku, říkám si. Za hodinu se vrátí a řeknou mi, že operace proběhla dobře a Hugh půjde za pár dní domů. Doktor mi přinese samé dobré zprávy. Proč se mě snaží takhle děsit?

„Prosím, zavolejte někomu,“ opakuje Karen měkce.

„Mohla bych zavolat kamarádce Kelly, ale má malé děti a její manžel je pryč. Nechci ji obtěžovat.“

Karen se mi dívá upřeně do očí. „Jen ji obtěžujte. Hned jí zavolejte. Budete potřebovat pomoc.“

Její rozhodný tón mě vrací zpátky na zem.

Třesoucí se rukou hledám v tašce telefonní seznam. Nedokážu si zapamatovat žádné telefonní číslo. Hugh si vždy pamatuje čísla.

„Zavolejte své kamarádce. Bude pro vás snadnější čekat s ní. Musíte také zavolat rodině.“

„Všichni žijí mimo město. Opravdu je musím takhle rozrušit?“

„Ano!“ její hlas dopadne jako kámen. „Od toho je rodina. Budou chtít být s vámi.“

Někdo mě pevně vezme za loket a posadí na sedadlo před telefon v hale. Dělá se mi špatně od žaludku. Karen a kaplanka odstoupí pár kroků, ale přitom mě sledují, jako dítě, kterému dovolili, aby si pod pečlivým dohledem vyzkoušelo nějakou nově získanou zručnost.

Volám Hughově matce Ritě na Floridu a říkám jí, že je třeba, aby urychleně přijeli, protože Hugh měl těžkou nehodu a je na operaci mozku. Pláče. Mezi vzlyky a za pomoci jejího manžela se domlouváme, že přijedou. Mají auto v Richmondu.

Pak volám svým rodičům. Když s nimi mluvím, těžko se ovládám. „Panebože, panebože,“ opakuje matka. Chci, aby hned přijeli. Pak volám Kelly, sousedce. Kaplanka, spokojená, že budu mít u sebe přítelkyni, mě drží za ruku a nabízí, abychom se pomodlily, než půjdu do čekárny před operačním sálem. Kelly přijíždí tak rychle, že mi není jasné, co udělala s dětmi. „Kluci jsou v pořádku,“ říká a modré oči má plné slz.

„Nevím, co pro tebe můžu udělat, Rosemary, nevím ani, co mám říct, ale jsem tu pro tebe.“

„To úplně stačí, že jsi přijela, děkuju. Nechci tu čekat sama.“

Sedíme v tichosti. Žádné rozptýlení, žádné časopisy, které obvykle bývají v čekárnách. Každou chvíli se na sebe podíváme, slabě se usmějeme a odvrátíme pohled. Je příliš bolestné číst si navzájem myšlenky.

Moje kamarádka Debbie, Amandina matka, přichází se svým manželem Jeffem. „Holky jsou do deseti na bruslení,“ říkám.

„Já vím, Amanda je s nimi,“ přikývne Debbie.

„Nevadilo by ti, kdybys je vyzvedla a řekla jim, že brzo přijdu? Ráda bych si promluvila s chirurgem, než se s nimi uvidím.“

„Jistě, Rosemary, vezmu je k nám domů. Nedělej si starosti, ať to zabere kolik chce času.“

Vřele mě obejmě. Jeff sedí vedle a co chvíli poposedává na židli, jak to muži dělají, když nemohou něco vyřešit.

„Myslím, že jsem si zapomněla peníze na parkování,“ říkám. „Nevěděla jsem, že se tu musí platit.“

Jeff vyskočí. „Tady, Rosemary, vezmi si to.“ Vyndává peněženku a podává mi pět dvacetidolarových bankovek.

„Jeffe, parkování stojí dva dolary, nebo tak něco.“

„Nedělej si starosti. Jen si to vezmi. Nebudeš aspoň muset jít do banky. Možná se ti to bude hodit.“ Jeho obličej je tak upřímný a jeho gesto tak laskavé, že si dávám peníze do kapsy a přemýšlím, na kolik dní parkování vystačí 100 dolarů. Budu tady potřebovat parkovat padesát dnů? Ta myšlenka mi vyrazí dech, jako bych skočila z výšky do studené vody. Krčím se na židli a cítím se divně odříznutá od všech a od všeho. Můj muž možná dnes zemře. V duchu ho prosím, ať neumírá a vydrží to.

Po chvíli přijíždějí Kevin a Rick, Hughovi kamarádi cyklisté, a mluví s policistkou, která zrovna vstoupila do dveří. Chtějí znát fakta.

„To prostě nemohla být Hughova chyba,“ říká Kevin. „Hugh jezdí na kole celé roky a perfektně dodržuje předpisy. Jsem si jistý, že jel ve správném pruhu a neudělal nic špatně. Vsadil bych na to svůj život.“

Je ironie osudu, že Anna a Mary jsou na plakátu, který vybízí děti, aby dodržovaly bezpečnost při jízdě na kole. Ty fotografie, na kterých jedou za sebou po okraji cesty v helmách, jsou na billboardech po celé zemi.

„Pořád ještě sbíráme informace a jsme ve fázi vyšetřování,“ odpovídá policistka. „Osoba, která srazila vašeho muže, je starší dáma. Jakmile budu vědět více, ozvu se.“ Policistka je na odchodu, ale Kevin ji bere stranou a ještě chvíli s ní tiše mluví. Sedám

si a snažím se vymazat z mysli všechny představy. Hlavně představu staré dámy, která má noční můry o srážce s cyklistou.

V půl jedenácté mi telefonuje doktor, že Hugh je po operaci a je teď na neurochirurgické jednotce intenzivní péče. Vidět ho můžu nejdříve za hodinu. Náš kněz, Keith Emerson, tiše čeká s námi.

„Kde jsou Mary a Anna?“ ptá se.

„Na oslavě svých narozenin. Teď jsou u Amandy doma. Debbie je vyzvedla. Nevím, co jim mám říct. Nechci, aby tátu viděly v tomhle stavu.“

„Rosemary, už jsou dost velké. Doporučuji, abyste tím prošli jako rodina, nebo se budou cítit odstrčené. Jestli chceš, dojedu pro ně. Můžeš tady zůstat.“ Víím, že má pravdu. Jen nemůžu unést pocit bolesti za nás tři najednou.

„Ne, Keith, když se tam objevíš ty, vyděsí se. Budou myslet na nejhorší,“ říkám a zhluboka se nadechnu. „Pojedu já. Stejně teď nemůžu Hugha vidět.“

Kelly nabízí, že mě odveze. Snažím se být klidná, zdravím dívky na Debbině terase a jdu s nimi k autu. Děvčata se po sobě dělávají, diví se, proč řídí Kelly, která je srdečně zdravá a dělá jim místo na zadním sedadle.

„Mami, co se stalo?“ ptají se jednohlasně, když dojdeme k autu.

„Táta měl nehodu. Srazilo ho auto.“

„Je to špatné?“ ptají se a jejich nejisté hlasy mě bodají do srdce.

„Doktoři ještě nic nevědí, ale měl operaci mozku. Je to docela vážné. Ale táta je silný. Teď spí. Musíme ještě počkat.“

V nemocnici jsou stále všichni přátelé a kněz. Zpráva o nehodě se rychle rozšířila. Jsou tu dvě čekárny, jedna venku v hale, druhá před jednotkou intenzivní péče pro blízké příbuzné. Sestra nás vede do té druhé, menší. Mary, Anna, Kelly, Keith, Kevin a Rick se sesednou kolem stolu a já si sedám na koženou židli.

Jakmile se usadíme, sestra říká: „Jak víte, Hugh měl operaci a jeho stav je stabilizován. Chci vás jen připravit na to, jak bude vypadat. Bude mít v sobě hodně hadiček, je na přístrojích a po operaci má bandáž na hlavě. Má poranění mozku, které velmi

pečlivě sledujeme, a možná na vás nebude reagovat. Budeme se snažit ho každou hodinu budít na neurologické vyšetření.“ Všichni pozorně poslouchají. Nikdo neví, co znamená neurologické vyšetření, ale neptáme se.

Sestra se podívá přímo na Annu a Mary a řekne pevným hlasem: „Váš táta je v dobré fyzické kondici. To je velká výhoda.“

Všimnu si, jak soustředěný výraz má Anna. Často se dívá na dokumenty o opravdových operacích v televizi. Chce znát všechny detaily lékařské péče o Hughu. Mary je citlivější, a není si jistá, jestli chce vidět tátu na nemocniční posteli. Tuhle citlivost zdědila po mně. Já jsem už jako dítě nesnášela jehly. Můj bratr John miloval biologii. Pokaždé měl úspěch, když se snažil vyděsit mě řečmi o krvi a zraněních.

Rozhoduji se, že půjdu dovnitř nejprve sama, abych se stačila ovládnout a nevydělala děvčata. Když procházím jednotkou intenzivní péče, mám chuť se otočit a vyběhnout z nemocnice. A pak uvidím Hughu.

Spí a kolem hlavy má perfektně utažený obvaz, pod nímž se jeho tvář skoro ztrácí. Dívám se na tu krásnou spící tvář a teprve pak si všimnu, jak vypadá celé tělo, pod příkrývkami a připojené na monitory s hadičkami. Opatrně se přiblížím.

„Ahoj, lásko. Slyšíš mě? To jsem já, Rosie. Jsme tu s holkama s tebou. Miluju tě. Slyšíš mě?“ Hugh neodpovídá. Celá rozklepaná se vracím do čekárny pro holky. Když vejdu, Mary je schoulená na židli a pláče. Anna je stoická a klidná.

„Děvčata, táta spí. Vypadá dobře. Chcete ho vidět?“

„Chci, ale... nevím,“ vzlyká Mary a po obličejí jí tečou slzy.

„Já jdu,“ říká Anna a postaví se. Beru ji za ruku a nakláním se k Mary.

„Táta ví, že jsi tu s ním, Mary. Ví, že ho máš ráda. Může to cítit. Jsem si jistá. Nemusíš stát hned u něho.“

„Ale já bych chtěla, jenom...“ Mary nemůže pro pláč ani mluvit.

„Tak počkej. Není kam spěchat. Uvidíš ho, až budeš připravená. Půjdu tam s Annou. Budeme za chvíli zpátky,“ stisknu jí paži.

Mary popotahuje a klade si hlavu na ruce, kterými objímá kolena. Kelly se přiblíží a kývne na mě.

Anna odvážně kráčí jednotkou intenzivní péče. Jde vzpřímeně jako tanečnice, záda rovná jako pravítko. Neohroženě se dívá přímo na ostatní pacienty. Když poprvé uvidí Hughu, ihned jde k hlavě postele, sevře zábradlí a začne na něho mluvit. „Ahoj tati, to jsem já, Anna.“

U nohou postele stojí sestra a monitoruje vitální funkce. „Jestli chceš, můžeš jít blíž a vzít tátu za ruku,“ říká. Anna bez váhání vezme Hughovu oteklou ruku do své a nakloní se k němu.

„Ahoj tati, to jsem já, Anna,“ opakuje. „Bojuj. Jsme tu všichni s tebou.“ Když Hugh neodpovídá, podívá se na mě, jako by tomu nemohla uvěřit. „Tati, mám tě ráda,“ říká roztřeseným hlasem. Když se ani teď nedočká odpovědi, podívá se na pípající monitor u postele.

„Co znamená to číslo v pravém rohu nahoře?“ ptá se sestry.

„Můžeš mi říkat Kathy,“ usměje se sestra. „To ukazuje srdeční puls, a tady vidíme hladinu kyslíku. Devadesát osm je dobré číslo.“ Anna zírá na přístroj. „Anno, chci, abys věděla, že dokud bude tvůj táta ležet tady na patře, budu tu každou noční směnu. Budu se o něho dobře starat. Ano?“

Anna, uklidněná, přikývne a políbí otce na tvář. „Pojďme zpátky, mami,“ říká. Cestou do čekárny se k sobě tiskneme. Když tam vejdemo, Mary zrovna mluví s jinou zdravotní sestrou. „Myslím, že až tátu uvidíš, budeš se cítit lépe,“ říká sestra.

„Nemůžu,“ odpovídá Mary, oči zalité slzami. „Já prostě nemůžu...“

„Vypadá jinak, protože byl zraněný, ale je to pořád tvůj táta. Nemusíš se ho bát,“ opakuje sestra tichým, klidným hlasem.

Mary se podívá na Kelly. „Půjdu, jestli půjdeš ty,“ říká a pak se podívá na mě. „Mami, nechci, aby ses cítila špatně, ale mohla bys tu prosím počkat? Raději bych šla s Kelly.“

Cítím se zraněná. Chtěla bych být ta, která ji utěší, ale uvědomuji si, že jsem na tom hrozně, oči červené a opuchlé z vyčerpání,

a momentálně opravdu nejsem ta skála, o kterou by se mohla opřít. „Jistě, Mary, jak chceš,“ zamumlám.

Mary chytne Kelly za ruku a obě odcházejí z místnosti. V hlavě mi víří tisíce myšlenek. Myslím na Hughu, Mary a Annu. Jak jim můžu pomoci? Najednou se přede mnou objeví káva. Dotknu se šálku, ale nepiju ji. Víím, že na mě mluví Keith, ale nedokážu se soustředit, abych ho slyšela. Kelly a Mary se brzy vracejí. Mary se zdá být klidnější, jako by se jí ulevilo, že má vše za sebou.

Teď, když už jsou děvčata v pořádku, se můžu vrátit k Hughově posteli. Kathy mi přistrčí židli.

„Pochybuji o tom, že se v dohledné době probere,“ říká po chvíli. „Je po půlnoci. Hugh je přijat k dlouhodobému pobytu v nemocnici. Bylo by lepší, kdybyste šly domů a odpočinuly si, i kdyby to mělo být jen na pár hodin. Kdykoli nám můžete zavolat a my vás budeme o všem informovat.“

Schovávám si číslo na JIP do peněženky. Nechce se mi odejít, ale víím, že děvčata mě tu samotnou nenechají. Napadá mě hrozná myšlenka – měla bych obrátit pozornost k živým – k našim dětem. Než odejdeme, Keith se s námi modlí. Po chvíli ticha se k nám obrátí Kelly.

„Rosemary, holky, můžu vás odvézt domů?“ ptá se. „Auto si můžete vyzvednout zítra.“

Rick a Kevin nás doprovázejí na parkoviště a dohlížejí na Mary a Annu jako náhradní tátové, bratři, které Hugh nikdy neměl. Kelly nás v tichosti odveze domů.

Nenaléhej na mne, abych tě opustila a vrátila se od tebe. Kamkoli půjdeš, půjdu s tebou...

– Kniha Rút, 1
modlitba z našeho svatebního obřadu

Na cestě domů si vybavuji nejrůznější scény z našeho života, které mi běží hlavou jako barvitý proud vteřinových vzpomínek. Jasně vidím Hugha v den, kdy jsme se potkali. Bylo nám dvacet a byli jsme na výletě na pláži v Hamptonsu na Long Islandu. Štíhlý, svalnatý surfař se silnými, ostře řezanými lícními kostmi stojí stranou od ostatních a na nikoho se nedívá. Nemůžu z něho spustit oči. Je šest stop vysoký, má rozčuchané hnědé vlasy a je neuvěřitelně opálený. Má na sobě tričko a úzké bleděmodré kalhoty do zvonu. Je to nejkrásnější muž, jakého jsem kdy viděla. Schválně do něho vrazím.

Vidím ho, jak odpočívá v lehátku u bazénu za motelem, kde zůstávám přes noc, ruce spojené za hlavou a dívá se na hvězdy. Zamiluji se do jeho krásného obličeje a klidných, skromných způsobů.

Vidím místa, kde jsme surfovali. Vidím, jak se procházíme v písku, držíme se za ruce a vítr nám přitom fouká slané prameny vlasů do obličeje. Vybavuji si pomalý tanec na tanečním parketu a dny, které se proměnily ve večery a pak v noci, kdy jsme si přáli, aby naše láska nikdy neskončila. Líbali jsme se mezi dveřmi dlouho poté, co jsme si řekli sbohem.

Vidím ho v den naší svatby. Stojí naproti mně u oltáře v bílém smokingu a klidně se mi dívá do očí, zatímco já se chvěji smíchem a nervozitou.

Vidím ho v našem stanu, do kterého během prudkého lijáku zatéká. Opírá se o loket a dívá se na mě, jako by pořád svítilo

slunce. Směje se, když zabodnu do hrnce vidličku a vyndám hnízdo makaronů, které jsem vařila na ohni v lese. Pádne v kánoi, protože jsem ztratila během neočekávaného nadskočení lodi veslo, svaly na jeho zádech se rýsují proti proudu prudké řeky. Hrajeme karty v chatě Chestera Judsona v lesích a on se škrábe na bradě, když ví, že si vytáhl špatné karty. Později se milujeme na slaměných matracích v chatě, stará podlaha vrže v kamenném tichu lesní noci.

Vidím ho v kuchyni v chatě na pláži, kterou jsme si poprvé pronajali v Lindenhurstu na Long Islandu. Stojí bosý v plavkách vedle mě a obírá ze sebe syrové mleté maso, které jsem po něm hodila v návalu vzteku, když se smál mým chabým kuchařským pokusům. Okouzlí naši italskou domácí, protože se s ní podělí o moučník. V kratasech vylévá ze sklepa vodu, která tam natekla po bouři.

Vidím ho, jak se snaží stihnout vlak do práce, jak přichází pozdě v noci domů, řeší problémy s výběrem kariéry a mění zaměstnání.

Slyším, jak říká: „Co kdybychom se přestěhovali a začali znovu? Vždycky jsi milovala Vermont“. Ve Vermontu je dům mého dědečka na Crow Hill Road, kde jsem si hrála o prázdninách. Vidím to tak jasně jako řady špičatých rampouchů, které se třpytí v chladném odpoledni. Slyším, jak jeho boty křupají na ztvrdlém sněhu. Dívám se, jak vychutnává vůni mrazivého, čistého vzduchu, filtrovaného hustým baldachýnem větví. Vidím, jak odhazuje sníh do takové výšky, až vytvoří kolem silnice vysokou zeď. Vidím, jak absolvuje St. Michaels College a usmívá se v taláru a šikmo nasazené čapce do fotoaparátu. Odhrabuje nekonečné hromady oranžového a žlutého listí v našem prvním domě s červenými vchodovými dveřmi. Držíme se za ruce v Church Street Marketplace v Burlingtonu a já mám pocit, jako bychom byli na procházce na pohlednici, kde se podzimní listí třepetá a sype jako konfety na nás a na cihlovou cestu, na jejímž konci stojí starý kostel se špičatou věží. Popijíme v kavárně Leunig's

nebo Sweetwater's, do zad nás tlačí sedadla v tmavém Flynnově divadle. Odpočíváme na chladných kamenech venku u Fletcherovy knihovny.

Mám radost z jeho překvapeného výrazu, když mu říkám, že budeme mít první dítě. Vidím, jak údivem otevírá pusku, když se dozví, že děti budou dvě. Ráno, když se dvojčata narodí, řekne: „Většina dětí je tak ošklivých, ale tyhle jsou nádherné. A není to jen proto, že jsou moje“. Vybavuji si ho, jak leží na pohovce s Annou a Mary, dvěma malými živými panenkami, spícími na jeho hrudi, jejich hlavy se téměř dotýkají na jeho klíční kosti a v doličkovaných ručkách svírají malé chomáčky chlupů na jeho hrudi. Vidím Hughu na křtu, jak drží na každé ruce jedno dítě. Později je pečlivě usazuje do dětských autosedaček a dělá na ně obličej v zrcátku auta.

Fandím mu na cyklistických závodech Howard Bank Bike Criterion s krytým kočárkem pro dvojčata v závěsu. Skáču radostí, když pak udělá zkoušky na autorizovaného účetního auditora, navzdory nulovému spánku a jídle o půlnoci. Vzpomínám, jak si při triatlonu zlomil přední zub. Na podzim tlačí děvčata v jejich červeném kočárku a v zimě jim zapíná oteplovačky. Cítím ho blízko sebe na lyžařském vleku v Smuggler's Notch. Vidím jeho námořnické teplé palčáky na svém stehně. Vidím ho v domě Terry a Toma, sousedů z naší ulice, kterým vždycky pomáhal uklízet garáž. Slyším, jak říká: „Terry, víš, že nesnáším hrášek!“ Ale Terry ho stejně vždycky udělá.

Vybavuji si, jak Hugh vstává uprostřed noci, aby utišil děvčata, a utírá jim zadečky. Vybavuji si jeho malé dokonalé uši, které vypadají, jako by je někdo vymodeloval, jak jeho oči mění barvu z modré na zelenou a jantarovou během téhož dne. Vzpomínám, jak mne vždy dokázal překvapit tabulkou čokolády, která pro nás byla jasným symbolem lásky. A jak se mě dotýká tak něžně a jemně, že skoro bolí, jak intenzivní touhu to vyvolává.

Vidím, jak si nakládá věci do auta, když jede do Richmondu za novou prací, jak mi dává dlouhé sbohem, protože se mu

nechce odjet. Vidím ho v bazénu u wellesleyského družstevního domu. Mary a Anna kopají baculatýma nožkami do vody a cákají na něho. Dohlížíme na stavbu našeho nového domu v Glen Allen a procházíme každý večer dřevěnou kostrou stavby. Batolata si hrají na písku, aby se neškrábla o dráty, hřebíky a třísky.

Je čtvrtého června. Slyším dunící hudbu, dívám se na ohňostroj po zápase Richmond Braves v Diamondu. Vidím holky, jak se drží táty za nohy. Anna si zacpává uši, aby neslyšela pronikavé rány a výbuchy. Vidím, jak se Hugh potápí v bazénu v plaveckém klubu, jak plynule a s grácií rozráží vodu v pravidelném, vytrvalém rytmu. Vidím, jak jí mražené tyčinky Milky Way pod deštníkem u kulatého dřevěného piknikového stolu. U oceánu na Floridě staví se svou sestřenicí Betty zámky z písku a skáče přes vlny s hejnem pišticích děvчат.

Myslí mi táhne pásmo vzpomínek na Hugha hrajícího si s děvčaty. Vybavuji si jejich mokrá tělíčka zabalená v ručníku po pěnové koupeli, vidím, jak jim zapíná malé sandálky, krade jim čokoládu Teddy Grahams, pozorně sleduje jejich taneční představení a jak sfoukávají každý rok svíčky na dortu. Zasměju se, když si vybavím, jak se s nimi mačká na gauči a snaží se neusnout u disneyovek. Vidím jeho dojatý obličej, když na své čtyřicáté narozeniny slyší, jak jeho osmileté holčičky zpívají „My Dad“ na melodii „My girl“ a tančí přitom s cylindry na hlavách. Kolem stojí přátelé z klubu cyklistů, kapky piva z plechovky jim stékají po předloktí. Znovu ho vidím, jak běží vedle Annina horského kola v jablečném sadu a celý září, protože je jediná dívka v závodě a vyhrává nad všemi kluky. Vidím ho, jak vážně poslouchá Mary, která horlivě popisuje svůj den. Vypráví mu to několikrát za sebou, a Hugh pořád poslouchá. Má jeho plnou pozornost a to ji těší. Říká, že si vezme jen takového muže, který si bude holit nohy jako tatínek. Hugh to dělá proto, aby ho nebolelo strhávání náplastí ze škrábanců utrpěných při jízdě na kole, ale jí se líbí, jak to vypadá. Chlupaté nohy jí připadají hrubé.

Vidím ho jako manažera v obleku a kravatě, s šedými pramínky ve vlasech. V ruce drží diplomatku. Jede autem se stále staženými okénky, na očích černé sluneční brýle. Zářív ve světle svíček na večeři s přáteli. Stojí u velkého snídaňového baru Patty Kingové, drží ubrousek a jí kus kraba. Místnost je tak plná, že se lidé navzájem dotýkají rameny.

Vidím ho, jak se rozkročmo opírá o kolo a žertuje s Kevinem, Rickem a Jimem ve slepé uličce před víkendovou jízdou. Skáče přes kulatiny na svém horském kole. Potlouká se s Fredem po obchodě s bicykly.

Na firemním vánočním večírku je rozpačitý a přioopilý po pár skleničkách, když ho strkají na parket, aby si zatančil se všemi ženami ze svého oddělení. Slyším ho, jak mi říká to své „ahoj lásko“, jeho pozdrav na konci každého dne, po celých čtyřiaadvacet let. Přesně slyším tón a modulaci jeho hlasu a vidím, jak přichází, těší se na mou odpověď a na to, až mě uvidí.

Slyším, jak se zavírají dveře, když odchází ráno do práce. Někdy odchází příliš brzy a nestihne se rozloučit. Slyším, jak říká večer do telefonu: „Dnes budu v práci dlouho. Vždyť víš, jak to je.“ Někdy cítím, že chce ode mne víc, než mu mohu dát, že chce více od své kariéry. Vidím, jak je plný tužeb, pod tlakem z práce, z jednotvárnosti dlouhého manželství, z neustálého pocitu zodpovědnosti. Časem pouto mezi námi zevšednělo. Plujeme bezvětrím a stagnací středního věku, nejisti svou volbou, v úvahách, jestli se nerozcházíme.

To vše se dnes změnilo.

Vidím tě, Hughu, jsem s tebou.

Rosemary,

v myšlenkách a modlitbách jsem s Tebou, Hughem a Tvou rodinou. Všichni se díváme do budoucnosti a vidíme, jak se Hugh pozoruhodně rychle uzdravuje. Věřím, že to celé dobře dopadne, a vím, že když vyplníme každou vteřinu úzkosti modlitbou, jeho tělo se uzdraví. Věřím, že je v dobrých rukou a je pečlivě sledován. Jsem tu, abych Tebe i dívky podpořila jakýmkoli způsobem, jak jen budu moci nebo jak budeš potřebovat. My všichni na této zemi jsme duchovně propojeni, a ať už se modlíme nahlas, nebo v tichosti, naše modlitby a myšlenky jsou tu pro Hughu, Tebe a Tvou rodinu.

Mám Tě ráda, nejdražší Rosemary...

– dopis, který spolu s jídlem nechala
na terase kamarádka Bambi Jonesová

Probouzím se, když se auto zhoupne přes hrbol na naší příjezdové cestě. Kelly vypadá unaveně. „Zvládneš to?“ ptá se, než obrátí vůz zpět k domovu. Odpovídám jí slabým úsměvem. Když vejdem do domu, instinktivně cítím, že bouchnutí domovních dveří uzavírá jednu kapitolu našeho života.

Děvčata postávají v kuchyni, otvírají lednici, ale nejedí. „Bude me brzy vstávat, tak bychom se měly jít vyspat,“ říkám. Dlouho se navzájem pevně objímáme. „No tak, bude nám líp, když si trochu odpočineme“. Obě dívky přikývnu a váhavě vyjdou nahoru po schodech.

Nedokážu zůstat v ložnici. Nejsem schopna klidně ležet, a tak vstávám a chodím po domě, jako kdyby se Hugh měl co chvíli objevit. Podívám se z okna a všimnu si, že světlo z verandy osvětluje slovo HUPERMAN, vyvedené velkými písmeny na jeho Fordu Explorer. Tuto speciální poznávací značku dostal před několika lety od děvčat ke Dni otců, když podstoupil operaci zad. Chirurg

z legrace říkal, že musel použít nůž ostrý jako břitva, aby se podíval skrz jeho obzvlášť tvrdé kosti. Vymyslely tehdy pro něho tuhle přezdívku. Hugh se to dotklo, nesnáší lidi, kteří se vychloubají. Teď se dívám na to slovo a bláznivě si přeji, aby byl opravdu Supermanem, který by nadlidskou silou dokázal odstrčit to auto. Přecháším z místnosti do místnosti a mám pocit, že mi steskem a bolestí pukne srdce. Pokaždé, když vejdu do kuchyně, vidím jeho stín, jak naposledy odchází z domu, a slyším ozvěnu jeho cyklistických bot, rezonující na kuchyňské podlaze. Nakonec vyjdu po schodech do ložnice, padnu do postele a usnu.

Slabé paprsky slunečního světla osvětlují zeď. Je ráno. Převalím se a všimnu si zarámované básně na Hughově skříni, kterou mu Mary napsala k Vánocům, když jí bylo deset.

Život je jen velká jízda
Plná pádů a výmolů
A dlouhá dobrodružná cesta
Vede dolů i nahoru
Někdy vydržíš do konce
Někdy zabrat nedovedeš
Někdy šlapeš do kopce
A někdy jenom zlehka sjedeš
Zajímavá místa a spolehlivé zkratky
Dávej pozor na auta a brzy se vrať zpátky

Nemůžu pokračovat ve čtení, a tak vyskočím z postele a běžím zkontrolovat telefon. V noci nikdo z nemocnice nevolal. Když dopíjím kávu, na dveře zaklepe Lee Facetti, Hughův blízký přítel a obchodní partner. Zdraví Annu a Mary úsměvem, který zjemňuje pohled jeho italských tmavohnědých očí. Perfektně učesané černé vlasy, sako a košile mu propůjčují zdání profesionálního klidu, vzdorujícího nervozitě, s níž mluvíme o Hughově špatném zdravotním stavu. Odváží nás do nemocnice a já mu cestou

vyprávím, co se stalo. Ke konci se snažím být pozitivní. „V noci nikdo nevolal. Žádné zprávy – dobré zprávy, že, děvčata?“ žertuji. Anna a Mary sedí vzadu docela tiše.

Lee, který vycítuje jejich obavy, se pravidelně dívá do zpětného zrcátka a lehce si s nimi povídá. Srdečně se zasměje, když mu vyprávějí o svém nedávném školním plese, a když vcházíme do obrovské nemocniční haly, pronese vtip z nemocničního prostředí, který nám pomůže uvolnit napětí. Vtip zdaleka není tak vtipný, ale hodně se mu smějeme.

Nastoupíme do výtahu, jedeme do čtvrtého patra a noříme se do ticha, v němž jsme každý sám se svými myšlenkami a očekáváním. Když se dveře otevřou, Lee řekne rozhodným hlasem: „Hugh je bojovník. Jestli se z toho někdo může dostat, tak je to on.“ Blížíme se k JIP, a děvčata se k němu instinktivně přitulí. V čekárně si sednou ke stolu a já s Leem jdeme ke spícímu Hughovi. „Ahoj Hughu, to jsem já, Lee. Jak se máš, kámo?“ řekne a hlas se mu trochu zlomí. Prohlíží si malý prostor JIPky, s hadičkami a monitory. „Barbara tě moc pozdravuje,“ dodává. Po krátké návštěvě se na mě otočí. „Tvůj muž je hodně silný. Nevím, jak bych tohle přežil. Myslí, že bych to nezvládl. Hugh by byl na tebe i na holky pyšný.“

Potom i Mary a Anna vstupují do Hughova prostoru za záclonou. Fluorescenční světlo ozařuje prostor kolem postele. Anna líbá tátu na ruce a tváře. Mary se spokojí tím, že stojí v nohách postele. Anna mu šeptá tajemství a Mary umísťuje obrázky k jeho posteli pro případ, že by se vzbudil. Potichu si povídáme. Hodiny pomalu ubíhají.

Později dopoledne nás tam najdou Jim a Electra. Jim je vysoký a štíhlý sportovec, který také jezdí na kole. Jezdili s Hughem celá léta. Je našťvaný. „Tohle je noční můra každého cyklisty,“ mumlá si. „Kdo to sakra udělal?“

„Z toho, co jsem slyšela, to byla nějaká stařenka,“ říkám.

Jim zakleje pod fousy.

„Jak to s holkama zvládáte?“ ptá se Electra. Poslouchá, co jí povídám, kývá empaticky hlavou a pohupuje černými kudrnami.

Dívá se na mě černýma očima a hledá odpověď za mými slovy, v mých stisknutých čelistech a strnulých ramenou. Je zkušenou masérkou, která dokáže rozpoznat tělesné napětí.

Během dne je Hugh na chvíli při vědomí. Sestra mu drží otevřená víčka a on zírá do prázdna. Ptám se na léky proti bolesti a dozvídám se, že mu podávají mléčně bílou substanci, amnesiaikum. Bolest je tlumená jen nepatrně. Doktoři potřebují vědět, jestli se Hugh dokáže sám probudit a odpovědět. Při pomyslení, že Hugh nemá medikaci proti bolesti, se mi dělá zle. Co když má velké bolesti, ale nemůže otevřít oči ani křičet? Sestra mě uklidňuje, že si nebude vůbec nic pamatovat. Ale jak by na tohle někdo mohl zapomenout?

Anna stojí poblíž a svým monotónním hlasem říká: „Táta dostává vekuronium, mami.“ Pamatuje si veškeré podrobnosti o jeho medikaci. Ukazuje mi monitor, sleduje veškeré známky života, jako by je mohla silou vůle udržet stabilní. „Srdeční puls vypadá dobře, mami.“

Každé dvě hodiny probíhá neurovyšetření, jehož cílem je zjistit, jak funguje Hughův mozek. Když je vidím poprvé, musím se držet zábradlí u postele, abych nevyskočila. Sestra bouchne Hughů do hrudníku a hlasitě řekne: „Pane Rawlinsi, slyšíte mě?“ Pak mu palci otevře oční víčka. Oči vyjedou vzhůru, zastaví se a na zlomek vteřiny na ní spočinou. Sestra opakuje pokyny, aby viděla, zda ji slyší a zda jí rozumí. V momentě, kdy se zdá, že je při vědomí, rychle vykřikne: „Kolik prstů vidíte, pane Rawlinsi? Kolik prstů zvedám?“ Hugh se na moment soustředí, ale pak zavře víčka, jako by zavíral dveře před nezvaným hostem. Sestra znovu a znovu poklepává na jeho hrud' a opakuje: „Slyšíte mě? Pohněte palcem, jestli mě slyšíte.“ Žádná odpověď. Sestra si zapíše poznámky do karty. Strachem se mi svírá žaludek.

Mary sedí na umělohmotné židli u postele, hlavu opřenou o tátovo ztuhlé rameno, ale dívá se mimo něj, na zeď. Anna je přilepená na monitoru. Sestra se ptá, zda bychom se všechny chtěly účastnit neurovyšetření. „Pacienti častěji a lépe reagují

na hlasy rodinných příslušníků než na hlasy cizích lidí," vysvětluje.

„Myslím, že se trochu projdu,“ zvedá se Mary. „Za chvíli se vrátím a budu tátovi chvíli masírovat nohy.“ Když to slyším, vybavím si Hughu a Mary na našem zeleném koženém gauči. Každý leží na opačném opěradle a masírují si nohy tak, že proti sobě tlačí chodidla. Maryiny nohy, zhmožděné od baletu, ustupují tlaku, ohýbají se a uvolňují.

Anna se chce účastnit vyšetření. Její malý oválný obličej je vážný. Sestra jemně poklepe na Hughovu hrud' a nahlas řekne: „Pane Rawlinsi, vaše dcera Anna je tady. Drží vás za ruku. Je to vaše dcera – jestli mne slyšíte, stiskněte jí ruku.“ Hugh vypadá jako vosková figurína.

Pak se ozve Anna: „Tati, to jsem já, Anna,“ říká dětským hlasem. „Stiskni mi ruku, prosím, tati...“ ... a on ji opravdu pevně stiskne.

„Mami, táta mi stiskl ruku!“ vyskočí Anna. Rychle se nadechne, pustí ruku a udělá krok zpátky. Obličej jí září a je celá červená radostí.

Vezmu ho také za ruku a sevřu ji. „Hughu, tady Rosemary, slyšíš mě?“ ptám se. Hugh stisk opětuje. Sestra chce rychle využít příležitosti. „Pane Rawlinsi, můžete pohnout palcem?“ ptá se. Hugh pohne palcem. Pak na pokyn sestry vyplázne jazyk. Všichni mají neuvěřitelnou radost, hladí mu paže a povzbuzují ho. Sestra si píše poznámky do formuláře a Anna běží pro Mary, která se s ní ihned vrací. Hugh odpovídá každému podle směru hlasu, a tak všichni víme, že nás poznává. Přemýšlí a usuzuje. Je to, jako bychom byli svědky zázraku.

Tato krátká chvíle však stačí, aby byl Hugh zcela vyčerpán. Sestra navrhuje pauzu na odpočinek. Dáváme si večeři a vracíme se do nemocnice, kde je najednou spousta lidí a velký chaos. Hala nemocnice je zaplněna přáteli, kteří nám gratulují. Moje kamarádka Patty Kingová mě bere stranou: „Soustřeď se na Hughu a buď s děvčaty. Vše ostatní nech stranou, Rosemary. Kdykoli budeš něco potřebovat, zavolej mi,“ říká a objímá mne.

Krista O'Connellová přijela až z Williamsburgu, kde právě nastoupila postgraduální studium. Byla po léta jako naše adoptovaná dcera, od té doby, co začala studovat daleko od domova na Richmondské univerzitě na Floridě. Je to dcera Hughovy sestřence Betty, ale Betty je jako Hughova sestra. „Teto, je mi to tak líto,“ říká. „Zůstanu tady a pomůžu, dokud nepřijedou rodiče. Budu se věnovat děvčatům.“

Okolo desáté večer odcházíme z nemocnice ve výborné náladě a s velkou nadějí. Operace je za námi. Hugh na nás reagoval a zdá se, že ví, co se děje. Dávám si sprchu a ohřívám večeri. Děvčata pozorně poslouchají Kristu, která jim vypráví o životě na koleji. Než jdou do postele, dlouze mě obejmou s hlavou položenou na mém rameni. Voní šamponem. „Dobrou, mami,“ řeknou najednou.

Dávám oba mobilní telefony do nabíječky na kuchyňské lince. Ve svém pokoji nastavím budík, abych stihla ráno zavolat doktorovi. Požádal mě, ať se ozvu, než půjde na vizitu, mezi sedmou a devátou.

I když po dni plném událostí cítím naději, nemůžu usnout. Dívám se na prázdný polštář vedle sebe a vstanu, abych se protáhla. Bolí mě za krkem. Snažím se číst. Po druhé hodině ráno nakonec vyčerpáním usnu. Spím hlubokým spánkem a ve čtyři hodiny ráno se najednou vzbudím. Cítím divný neklid a nevím proč. Nakonec se v půl šesté osprchuji a scházím do přízemí. Chystám se uvařit si kávu a zavolat do nemocnice, abych slyšela čerstvé zprávy od sestry. Ještě než stoupnu na poslední schod, vidím, jak se na kávovaru odráží světlo záznamníku na kuchyňské lince, který zuřivě bliká. Stáhne se mi hrdlo. Několik zmeškaných hovorů. Nahoře jsem telefon neslyšela.

Když zmáčknu přehrávač, místnost zaplní hlas primáře. Žádá mne, abych co nejdříve zavolala do nemocnice a dala povolení k další operaci. „Váš manžel má krevní sraženinu v mozku a potřebuje neodkladnou operaci. Jeho stav se zhoršuje. Prosím, ozvěte se,“ naléhá. Volám do nemocnice a zjišťuji, že operace už

probíhá. Nikdo se neodvážil čekat ani o minutu déle. Hugh měl na pravém spánkovém laloku hematom velikosti ořechu.

Mám pocit, že jsem něco zanedbala, a roztřeseným hlasem se primáři omlouvám, že jsem nebyla na příjmu. Zaplavuje mne pocit viny. „Jednali jsme tak rychle, jak jen to bylo možné,“ ujišťuje mne. „Druhá operace je však mnohem vážnější. Váš muž utrpěl trauma při nehodě a je oslaben. Druhá operace pro něho představuje vážné riziko. Můžeme se jen dohadovat, jak to zvládne.“ Hlas primáře zní střízlivě. Cítím, jak se mi houpe podlaha pod nohama. Radost z minulého dne je pryč.

Vyběhnu nahoru do pokoje pro návštěvy a najdu Kristu sedět na posteli. Blond vlasy má rozcuchané. „Kristo, v noci mi volali z nemocnice, a já to neslyšela. Hugh je na další operaci. Nemůžu uvěřit, že jsem prošvihla hovor.“ Motám se ve dveřích a nejraději bych ihned odjela do nemocnice.

„Musíš se vyspat, teto. Musíš si odpočinout. Hugh je v dobrých rukou,“ ujišťuje mne Krista, ale já se nedám přesvědčit.

„Vzbudím holky,“ říkám rozhodně. „Můžeš se rychle připravit? Ráda bych tam byla co nejdříve. Jedeme!“

„Tak si to tak nevyčítej, teto. Děláš to nejlepší, co můžeš. Jsem si jista, že všechno bude v pořádku,“ odpovídá Krista a vyleze z postele.

Budím holky a říkám jim, ať si pospíší. Pak najednou nevím, co dál. Krista se rychle osprchuje. Když vejde do haly zabalená v ručníku, vidí mne stát na chodbě. Vypadám, jako bych plula ve snách.

„Jsi v pořádku, teto Rosie?“

Najednou pláču jako dítě na rameni své útlé jednadvacetileté neteře.

Milý Hughu,

jsem zvědavá, jestli si budeš pamatovat tohle období a budeš nám někdy vyprávět, jak jsi ho prožíval. V prvních e-mailech nám Rosemary psala, že za Tebou chtěla vlézt rovnou do postele. Když jsem to četla, bylo to srdcervoucí. Jako bych sama bezprostředně vnímala okamžik, kdy člověk cítí, že někoho miluje natolik, že mu ten pocit prostupuje celým tělem. Jsme připraveni být s vámi a pomoci Tobě, Rosie a děvčatům, ať už se stane cokoli. Máme Tě moc rádi.

Lisa

– vzkaz Lisy Kronové

Po třech dnech

Jsme opět v nemocniční hale, kde čekáme s knězem a několika přáteli, včetně bledého, hubeného Jima. Když operace skončí, do čekárny vstoupí doktor John Ward. Vstávám, abych mu podala ruku, a děším se toho, co mi řekne. Jim jde za ním se mnou. „Můžu být tvým druhým párem uší?“ ptá se. Kývnu hlavou. Jsem ráda, že mám u sebe přítele.

Doktor mě zavede k židli, tváří se klidně a sebevědomě. „Operace se zdařila. Stav vašeho muže je stabilizován,“ řekne optimistickým tónem a udělá pauzu, abych si uvědomila dobrou zprávu. Pak se na mě soucitně podívá modrýma očima a pokračuje: „Odstranil jsem Hughovi kus lebky, abychom uvolnili otok a vytvořili více místa. Kost je v mrazáku. Vrátime ji asi za tři měsíce, až se otoky zmírní. Nelekněte se, až uvidíte, že se zdá, jako by se mu trochu propadla lebka. Vypadá to jako důlek velikosti polovičního grapefruitu na jedné straně hlavy a čela. Slibuji, že Hugh bude zase vypadat normálně, až kost vrátíme.“ Sedím rovně, poslouchám tuhle neskutečnou zprávu a nevím, na co se mám zeptat.

„Pomocí léků jsme navodili kóma, což znamená, že váš muž hluboce spí, aby jeho tělo nemuselo dělat nic jiného než se uzdravovat,“ pokračuje doktor Ward. Při slově kóma sebou škubnu. Doktor Ward mi položí ruku na paži ruku a nakloní se ke mně. „Úspěšně jsme odstranili hematom z mozku a váš muž zvládl operaci opravdu dobře. Teď už nám nezbyvá než čekat. V zásadě jsou možné tři scénáře. Za prvé: váš muž by se mohl vzbudit a začít se uzdravovat. Nebo za druhé: jeho stav se bude přechodně zhoršovat a zlepšovat, a nakonec se zotaví. A za třetí: může se také stát, že zemře.“

Stiskne mi předloktí, podívá se klidně do mého zničeného obličeje a řekne: „Mám pocit, že to bude první nebo druhé. Váš muž je silný a je v dobré kondici, paní Rawlinsová. Myslím, že to zvládne, ale samozřejmě nemůžu nic slibovat. Bude toho na něj hodně.“ Zírám na doktora a snažím se všechno vnímat a pochopit. Je to, jako bych měla spolknout najednou celý meloun.

Chvilí je podivné ticho a pak řeknu: „Díky, že jste mu znovu zachránil život. Díky.“ Pak se rozpláču. Doktor Ward vstává a vřele mne obejmě. Když se otočí a odchází, cítím, jak moc mu věřím a jak moc ho mám ráda.

Když s Jimem odcházíme, podíváme se na sebe a oba myslíme na nejhorsí. Co když Hugh zemře? Instinktivně tomu nevěřím. Nechci tomu věřit. V duchu ho vidím jako silného, odolného muže. Hugh vždycky překračoval limity. Jim, který skoro každý víkend jezdil s Hughem na kole, říká: „Víš, jak je tvrdohlavý. On to zvládne, Rosemary.“

Vracíme se do čekárny, kde už nás všichni netrpělivě očekávají. Jim sděluje novinky a přátelé volají ostatním. Beru Annu a Mary stranou a odpovídám na všechny jejich otázky. Všechny směřují k tomu, zda bude jejich táta v pořádku.

„Nevím, ale myslím, že ano. Doktor říká, že je opravdu silný,“ říkám a objímám je. Když se vracíme z nemocnice, cítím, jako by mne obklopol měkký závoj lásky. Fyzická přítomnost modlitby, která mi pomáhá, abych se nezhroutila.

Jakmile je Hugh zpět v pokoji, sedím u jeho postele. Krk má znehýbněný límcem, všude jsou trubičky a hadičky. Má je zavedené v nose, v pažích, v měchýři a dokonce vyčnívají z jeho mozku. Pomocí nich ho krmí, monitorují a pumpují mu do plic životodárný vzduch, takže jeho tělo nemá na práci nic jiného než se uzdravovat. Dívám se, jak leží a spí na otáčející se posteli, a vzdáleně vnímám, jak se kolem pohybují doktoři a sestry. Chci, aby otevřel oči, do kterých jsem se dívala celých čtyřiaadvacet let. Jsem si jistá, že by se mnou mohl komunikovat, i když nemůže mluvit.

Dívám se, jak můj muž rotuje. Vypadá děsivě, jako loutka bez vědomí a bez života. Je přikurtován k posteli, která se otáčí. Jeho tělo je ztuhlé, úplná morbidní figurína rozdělená na části a podepřená vycpanými deskami, jako by byl zabalen a připraven na převoz. Dokonce i chladivá peřina napuštěná studenou vodou, která má udržovat nízkou teplotu jeho těla, vypadá jako bublinková fólie.

Postel se pomalu a nepřetržitě otáčí. Napřed ho nakloní k jedné straně, takže jeho pravá paže visí kolmo k podlaze. Pak ho opět natočí do pozice vleže, pak se zase nakloní doleva. Tím je zajištěna cirkulace krve. Hughův obličej je oteklý, takže má dvojnásobnou velikost, a jeho oči vypadají jako dvě malé škvírky. Řasy zmizely pod napuchlými víčky. Vidím jen paže, ruce a chodidla. Levou ruku má odřenou a oteklou.

„A co zbytek těla?“ ptám se sestry. Sestra pečlivě odhrne pokrývku a sněhobílé nemocniční povlečení, pečlivě naaranžované přes hadičky, a ukazuje mi tělo. Dívám se na něj a jemně se dotýkám jeho paží, hrudi a nohou. Hledám odpovědi. Gázové polštářky chrání pruhy hrubé vyrážky, která se objevila na stehnech, bocích a hýždích. „Raději ho zase zakryjeme,“ říká sestra tiše a klade chladičí pokrývku zpět na místo. Po tvářích mi stékají slzy. Víím, že Hugh nesnáší zimu.

Abych mu pomohla se zahřát, mluvím o pláži. Doufám, že mě slyší a cítí má slova. Když je říkám, pomáhá mi to zvládat vlastní